

Hemvändardag 2009 i strålände sommarsol vid hembygdsgården i Ede

Eftersom utrymmet i denna avis är litet skall jag fatta mig kort.

Först ett stort tack till Birgitta, Karin och Karl Eric för era föreläsningar om Snillena i Snilleriket. Jag blir jätteglad varje gång som medlemmar ställer upp och bidrar på olika sätt.

Tack också ni som deltog och gjorde hemvändardagen till en trevlig resa genom den jämtländska försommaren i socknarna Alsen, Offerdal, Föllinge och Hotagen. Tack guiderna Thord Larsson Graff, Kjell-Åke Sundelin och

Erik Artur Egervärn.

Tack även till Karl Eric Ericson för att Du ställde upp och delade ut stipendium och diplom till 2009 års stipendiater i Ovikens kyrka.

Välkomna till surströmmingen den 26/9!

Förjulskaftet äger som tidigare meddelats rum den 5 december kl. 15.00 i Kaplansgården.

Orlstyrarn

Årets kulturstipendium

Gillet's kulturstipendium för 2009 till Hovermo Gårds- och Industrimuseum överlämnades till bröderna Folke och Yngve Ericsson i Ovikens nya kyrka den 10 juli inför en publik på ca 500 personer i samband med Ovikens mest välbesökta konsert. De spontana applåder som bröt ut så fort mottagarens namn nämndes visar att valet av kulturstipendiat var mycket uppskattat. Östersunds-Posten tog in en liten förhandsnotis om utdelningen, medan Läns-tidningen uppmärksammade stipendiet några dagar efter utdelandet.

Vi besökte Hovermo veckan efter. Diplomet satt då redan prydligt uppsatt i entrén till kaféet. Just när Gerd och jag var på väg att lämna Folke och Yngve fick de besök av f.d. statsministern Ingvar Carlsson med hustru. Jag ringde Folke senare under dagen. Han berättade att herrskapet Carlsson åkt från sin stuga i Lofsdalen för en tur runt Storsjön och att de tagit god tid på sig i Hovermo.

Karl Eric Ericsson

Hemvändardagen den 27 juni 2009

Av Gillets diverse aktiviteter har genom åren en dagslång utfärd någonstades i Jamtland visat sig vara något av den mest uppskattade verksamheten. Senast det före innevarande verksamhetsår begav sig var jubileumsåret 2006, i stan, och nu i år var det dags igen, för något andra trakter, närmare bestämt rörde det sig om en dagstur inom Aersns och Åflodals socknar, med utgångspunkt i Wångens hingstuppfoädningsanstalt.

Drygt 50 deltagare samlades. De fyllde Aersnbussen till sista plats. Resan gick från Wången till Ede kyrkby i Åflodal, varefter medlemmen May Beckman hälsade deltagarna varmt välkomna. Här avåts, under en stunds uppehåll å hembygdsgården, kaffe med stut och goda krus.

Nästa stopp blev Ockersjön (eller Åkersjön i försvenskad form), där lunchbuffé med renskav och perstampa intogs. Här passade Samfundet Storsjöödjurets Vänners utsände delegerade på att till Erik Artur Egervärn överlämna 2008 års diplom från Samfundet i anledning av de förnämliga insatser den sist nämnde gjort i folkbildande syfte angående storsjöödjuret, inte minst som kryptozoologiskt fenomen.

Tredje anhalten blev Skärvången och en rundvandring i byns mejeri, byggt 2000, och en grundlig föreläsning om osttillverkningen. Ystning sker av 6.000 liter ku- och 9.000 liter getmjölk, från 200 getter och 30 kor. Årligen produceras 120 ton ost. Anläggningen sysselsätter omkring 20 anställda. I karen ryms 1.500 liter mjölk. Cirka 20 olika ostsorter tillverkas. Vid tillverkningen äter mjölksyrebakterier upp allt socker, fram till den färdiga osten. Saltningen av osten varierar efter sort. Ostarna bevaras i 95 procents luftfuktighet. Resultatet blir bl.a. blåmögellager.

Föreläsningen följdes av ett besök i ostbua, tvärs över vägen, där bl.a. gammalost kunde inhandlas.

Den fortsatta färden ställdes mot Landön. När färden

hade passerat Enarsvedjan gjordes halt hitom Fiskviken. Passagerarna debarkerade bussen, och möttes nu av en liten surpris. Den bestod däruti att Gillets kommitterade utsände svarade för den kulturminnesvårdande insatsen att på närmast belägna telegrafstolpe uppspika en träskylt försedd med texten: <HUNNASCHELBUAN>, d.v.s. en vägs skylt hänvisande till denna berömda och vittomtalade buvall, för säkerhets skull försedd med hänvisningspilar åt båda hållen.

Forts sid. 3

Sista delen av färden blev en tur via Kaxa (Kaxås), där utsikten beskådades. Omsider nådde framåt aftonen deltagarna åter Wången, där somliga kvarstannade för en god middag.

Ovan angivna är i all korthet själva resrutten. Dagen blev särdeles underhållande, vilket inte minst trenne medföljande ciceroner och föreläsare bidrog till. Thord Larsson Graff, tjänsteman vid Wången, redogjorde redan inledningsvis, innan bussfärden påbörjats, han insiktsfullt om Wångens utveckling. Till sammans med honom genomgicks ett antal utvalda stall- och andra byggnader på Wången. Under resten av dagen roade han deltagarna högeligen med ett antal hisnande s.k. skrönor, t.ex. om en grisslakt som gick överstyr, och ändade med att grisen fick avdaga med mauser långt ut på skogen.

Vidare deltog Kjell-Åke Sundelin, och berättade bl.a. om hur det kom sig att en tvättäkt kanadensisk stridsvagn från andra världskriget hamnade i Aersn,

användes för timmerkörning i skogen, och hur det samma fordon totalhavererade bl.a. gräsmattan på klanen Sundelins hemgård.

Den tredje föreläsaren var ovan nämnde Egervärn. Han omtalade en hel del om Nils Jonsson, eller Lapp-Nils, i samband med att Lapp-Nilsstenen besågs å Åflodals kyrkogård i Ede. Under resten av dagen berättade han om så vitt skilda ämnen som geologi (skällorna m.m.), diverse krigshistoria, jamskan, särskilt åflodals- och hammerdalsmålen, samt sist men inte minst om Storsjöodjuret.

Orlstyrarn Ando Sundelin avtackade deltagarna och synnerligast de tre föreläsarna. Deltagarna fick en fullmättad dag till livs med såväl lekamlig som andlig spis; därtill bidrog det utomordentliga vädret till att göra utflykten njutbart minnesrik.

Stefan Halvarsson

En längre version av hemvänderreportaget kan fås via e-post från Stefan. Skicka en begäran till honom.

Värkalaset i Gamla Upsala den 28 maj 2009

Vid en som vanligt välbesökt och numera traditionsenlig sammankomst å Kaplansgården i Gamla Upsala, där i sedvanlig ordning gillesvärdarna ordnat med förnämlig skaffning, med fisk, potatissallad, ostar m.m., svarade för aftonen inte mindre än tre av gilletts egna medlemmar för underhållningen, i form av kortare sammanfattningar om en del av personerna i Snilleriket.

Den trion var Karl Eric Ericsson, Birgitta Fjellström och Karin Alsén. Karl Eric inledde med att tala om Johannes Andersson och dennes sentida ättlingar Folke och Yngve Eriksson ävensom allt vad flera generationer utträttat på det som i dag är industriminnet Hovermo gårdsmuseum, med sågverk, elverk och kvarn. I sammanhanget avslöjade Karl Eric för övrigt att han spelat fotboll i samma lag som Folke Eriksson.

Vidare nämnde Karl Eric vissa fakta om två andra personer som gått till hävderna i närbelägna omgivningar, nämligen Georg Adlersparre och uppfinnaren John Ericsson.

Birgitta Fjellström fortsatte med att upplysa om Bingstasmedjan och illustrativt beskriva alla de olika processerna i framställningen av smedjans berömda bössor. Hon utökade den arsenaltekniska beskrivningen med att ge en kort resumé över vapenuppfinnaren Helge Palmcrantz, känd för bl.a. sin kulsprutekonstruktion; kuriosum är dock att han även gjorde en slättermaskin, varav exemplar nu kan beskådas på museerna i Arvesund och i Hovermo.

Karin Alsén avrundade med att tala om den enda kvinnan i sammanhanget, Margareta Bergman, född i

Rörön i Berg, som vid relativt mogen ålder utvandrade till Amerika, skickade efter en karl från hembygden som hon gifte sig med, och sedermera blev en synnerligen välkänd och aktad väverska i staterna, ja, till den milda grad att än i dag något av hennes alster t.o.m. finns i Vita huset i Washington. Hon konstruerade en hopfällbar resevävstol.

Den intresserade rekommenderas läsa vidare om dessa och ett antal andra "snillen" i södra Storsjöbygden i boken "Snillena i Snilleriket" (Jengels förlag, ISBN 978-91-88672-44-5).

Stefan Halvarsson

Jämtlands-Härjedalens Gille
Skr. Bertil Segerström
Flogstavägen 170
SE-752 72 UPPSALA

Det är vi som styr och ställer i Gillet:

Ordförande Ando Sundelin (32 87 07) e-post: asundelin@telia.com, **Vice ordförande** Stefan Halvarsson (46 80 65) e-post: stefan.halvarsson@skatteverket.se , **Sekreterare** Bertil Segerström (46 16 18) e-post: bs@irfu.se, **Skattmästare** Kåre Lind (21 48 10) e-post: byggkare@stormen.se
Gillevärdar Elisabet Eriksson (42 96 16) e-post: 018429616@bredband.net, Camilla Lundin (31 55 27) e-post: camilla.jarl_lundin@telia.com

JH postgiro: 39 30 09-6

*Jämtar och Härjedalingar i Uppsala med omnejd
hälsas välkomna till
Årets Surströmmingskålas*

*i Kamratgården, Bergsbrunna
lördag den 26 september kl 18.45!*

Vi undfägnas med den goda strömmingen, tunnbröd samt ostar, öl, kaffe och kaka, allt till en kostnad av 120 kr.

Vill du ha starkare öl och/eller snaps finns det att köpa för 25 kr.

Till Kamratgården, Bergsbrunna, hållplats Backmogatan, går buss nr 20 kl. 18.12 från Centralstationen (B2). Buss 20 går varje halv-timme på lördagar.

Anmälan till Elisabet Eriksson tfn 018-429616 eller e-post 018429616@bredband.net **senast 21 september.**